

БАЦЬКАЎШЧНА

WHITERUTHENIAN WEEKLY „THE FATHERLAND“

№ 30 (33)

3 КАСТРЫЧНІКА 1948 Г.

Цена 30 н. фэн.

ГОД ВЫДАННЯ 2

ЦЭНТРАМ УВАГІ - ПАРЫЖ і БЭРЛІН

ЗРЫУ НЕПАСРЭДНЫХ ПЕРАМОВАЎ З МАСКВОЙ

Адказ Москвы на апошнюю ноту заходніх гаспадарстваў у справе спынення савецкай блякады Бэрліна быў пераданы 25 верасьня ўрадам ЗША, Вялікага Францыі. У ноце заходніх гаспадарстваў быў пажоны націск на тое, што толькі спыненне блякады можа даць магчымасць для працаўжання пераговору. 26 верасьня савецкая агенцыя Тасс афіційна падала да ведама гледзішча ў гэтыя справе Савецкага Саюзу, паводле якога павінна адбывацца савецкая кантроль ўсякіх сродкаў транспарту з заходніх зонай Нямеччыны ў Бэрлін і назад. Міністры замежных справаў заходніх гаспадарстваў 26 верасьня два разы радзіліся ў Парыжы. Пасыль канфэрэнцыі яны падалі да ведама, што адказ Савецкага Саюза ўважаецца за нездавальнічаючы і дзеля гэтага перадаюць справу Бэрлінскага канфлікту на разгляд Рады Бясьпечнасці. У дыпламатычных колах заходніх гаспадарстваў лічачца з магчымасцю, што Саветы скарыстаюць з права вэта падчас разгляду гэтай справы Радай Бясьпечнасці. Лёнданская газеты выражают прынуждение, што Саветы могуць выйсці з Задзіночных Націяў у выпадку, калі справа Бэрліна будзе пасыль гэтага па-паставленая на парадак дня сесіі Задзіночных Націяў.

ВІШНІСКІ ЛАЦЬ «ПАДБУХТОРШЧЫКАЎ ДА ВАЙНЫ»

Пасыль таго, калі сесія ЗН адкінула шысць савецкіх працлюнаваў што да парадку дня, 25 верасьня прымлілі старшыня савецкай дэлегацыі Андрэй Вышынскі. Вышынскі ў сваёй прамове, якую так шыбка гаварыў, што ледзьве маглі пасыпець за ім перакладнікі, войстра заатакаваў усіх «падбухторшчыкаў да вайны» сярод заходніх дэмакратыяў. Вышынскі цвердзіў, што заходніх дэмакратыяў прыгатаўляюць новую сусъственную вайну. Тварынне заходніх вуніі ён называў «непасрэднай загрозай для інтарэсаў міру ѹ бясьпечнасці ў цэльм съвеце». Затое супрацоўніцтва ўсходніх гаспадарстваў — заявіў Вышынскі — скіраванае на забяспеччаньне перад новай нямецкай агрэсіяй. У вострым tone звязнуўся ён супраць «падбухторшчыкаў да вай-

ПАЛІТЫКА ЗАХАДУ — СТРАХ ПЕРАД МАСКВОЙ

Найбольш цікавым звязнічам на працягу апошніх дзён пленарнай сесіі ЗН, якое адбілася гучным рохам у палітычным съвеце, была прамова бельгійскага міністра замежных справаў Спака, сказаная ім 28 верасьня ў адказ на выступленіе Вышынскага ў агрэсіўную палітыку Саветаў наауз.

Міністар Спак паставіў справу адкрыта ў заяўлі, што Захад будзе бараніца перад камуністычнай загроўшчынай сама, як ён змагаўся супраць таталітарызму Гітлера. «Нашая палітыка зусім простая — сказаў Спак — яна абапіраецца на страху перад намі, на страху перад вашым урадам і нашай палітыкай. Але гэта не ёсьць страх бязвідна, але страх людзей, што маюць адвару глянуць у будучыню ѹ пабачыць тыя жахаючыя трагедыі, што магчыма ён чакаюць».

Дзякуючы вайне — працаўжай Спак — вы, заграбілі Беларускія краіны, часьць Фінляндый і Польшчы (Беларусі). Дзякуючы сваёй агрэсіўнай палітыцы, вы

у дыпламатычных колах Захаду агульна ўважаецца, што Саветы стараюцца іслегальнымі шляхамі і пры помочы гвалту ўзяць пад сваё панаванье ўесь Бэрлін і ўлучыць яго ў савецкую зону. Гэтым самым яны съведама ствараюць палажэнне, якое непасрэдна грозіць міру ѹ сусъветнай бясьпечнасці.

Як паведамляюць з добра пайнфармаваных колаў, заходніх гаспадарстваў, працстаўляючы справу Бэрліна на Радос Бясьпечнасці, будуць паклікацца на 39 параграф разыдзелу 7 хартыі ЗН, які працдачае ўжыць палітычныя, гаспадарскія і вайсковыя мерапрыемствы для правядзення ў жыцьцё прынятай пастановы.

ЗША, Вялікабрытанія і Францыя перадалі 29 верасьня генэральную сакратару ЗН Трыгвэ Лі ноты адноўкавага зъвесту, у якіх дамагаюцца безадкладна паставіць справу Бэрліна на парадку дня Рады Бясьпечнасці. Адначасна заходніх гаспадарстваў авінава чаюцца ў ноце Савецкі Саюз, што ён, дзякуючы блякадзе Бэрліна, загражае сусъветнаму міру.

Пайнфармаваныя колы прыпушчаюць, што Рада Бясьпечнасці ўжо ў наступным тыдні займеца гэтым пытаньнем.

У калы сваёй прамовы запрапанаваў Вышынскі прынцып рэзалюцыю, паводле якога павінны быць зредукаваны ўсе роды арміі пяцёх вялікіх гаспадарстваў на працягу аднаго года на адну трэцію часць і пойнтыю з баражоненем атомунае аружжа.

Падчас усей мовы Вышынскага, якую была ў інерсвым і вызываючым тоне, міністар замежных справаў Маршаль сядзеў спакойна, нічым не реагуючы на напады савецкага дэлегата, міністар замежных справаў Францыі Шуман пералістываў балоны сваіх актаў, зусім не зважаючы на прамову.

У калы сваёй прамовы запрапанаваў Вышынскі прынцып рэзалюцыю, паводле якога павінны быць зредукаваны ўсе роды арміі пяцёх вялікіх гаспадарстваў на працягу аднаго года на адну трэцію часць і пойнтыю з баражоненем атомунае аружжа.

На гэтыя вайне — працаўжай Спак — вы, заграбілі Беларускія краіны, часьць Фінляндый і Польшчы (Беларусі). Дзякуючы сваёй агрэсіўнай палітыцы, вы

ТАЙНА КАНФЭРЭНЦІЯ З СТАЛІНАМ

Брытанскі міністэрства замежных справаў мае дадзенныя, якія дазваляюць прыпушчыць, што ціпер адбываецца ў Крыме тайная канфэрэнцыя Сталіна з кіруючымі працстаўнікамі сателіцкіх гаспадарстваў. У канфэрэнцыі маюць прымыць удзел чэхаславацкі презыдэнт Готвальд, баўгарскі прэм'ер міністраў Дымітраў, мадзилскі віцэ-прем'ер Ракоши і румынскі міністар замежных справаў Паўкэр.

Як уважаюць у брытанскіх урадавых колах, на гэтыя канфэрэнцыі разглядаюцца трох наступных пытаньні: 1. Мерапрыемствы супраць сялянства ў ўсходнім Эўропе, якое зьяўляецца моцна незадаволеным калектывізаций, што ўжо пачынае праводзіцца ў сателіцкіх гаспадарствах. 2. Мерапрыемствы супраць Югаславіі з мэтай павароту гэтага краю да палітыкі камінформу. 3. Кансалідацыя дачыненій паміж Масквой і сателіцкімі гаспадарствамі з гэледзішча на напружанае палажэнне з заходнімі гаспадарствамі.

Добра пайнфармаваныя колы з Букарашту пацьвярджаюць, што тайная крымская канфэрэнцыя ў вышэй пададзеным складзе ўзапраўды адбываецца.

ЦІ ТОЛЬКИ ШЧЫРА?

Паводле паведамлення Лёнданскага газеты «Дойлі Гэральд», старшыня савецкай дэлегацыі на сесію ЗН Вышынскі заявіў 26 верасьня: «Мы не пакінем Задзіночных Націяў. Мы астанёмся ѹ будзем супрацоўніць зь іншымі нацыямі».

ШАНУЙМА НАШЫ НЭРВЫ!

Народ складаецца з паасобных адзінак-людзей. Духова ѹ фізычнае здароўе гэных паасобных адзінак вызначае сабою здароўе народу, якое, як ведама, зьяўляецца адным з асноўных ягоных багацтваў. Тому, зразумела, кожны народ, асабліва дзяржаўны, заўсёды асыгнуе значныя фінансавыя сродкі на змаганне супраць усякага рода хваробаў, узміненне свае мэдзьцынскія і гігіянічныя мерапрыемствы паводле прыціпу: у здаровыя целе — здаровы дух.

Нажаль, аднак, мы часта забываємся аб tym, што гэтыя прынцыпы мае ѹ свой адваротны бок, а менавіта — калі чалавек хворы духом, ён часта зьяўляецца хворым і фізычна. Мы ведаем, што духовыя хваробы зьяўляюцца вялікімі няшчасціцамі не толькі для саме датычнае адзінкі, але ѹ для ягонасія сям'і, а часта ѹ для ўсяго асяродзьдзя, у якім яна пражывае. Калі-ж колькасць гэных хворых павялічваецца, гэта ўжо няшчасце для ўсяго народу.

Такім чынам, як бачым, хваробы іэрваў зьяўляюцца вялікімі няшчасціцамі для чалавека, а пры іх пашырэнні — для ўсяго народу. Гэтыя хваробы пебляспечылі асабліву таму, што яны, як і хваробы бактэрыяліягічнага паходжання, інфекцыйныя ці заразныя. Нэрвова хвароба, ці як кажуць, «іэрвозны» чалавек іэрвіве асяродзьдзе свайго прабывання. Такая ўжо пачатковая іэрвовая хвароба, каторая праяўляецца ѹ сварках, лаянках, «абгаворваннях» ці бойках нямінуча павялічвае круг сваіх «кліентаў», заражае іх, калі не спатыкаецца з адпаведным супрацівам ці лекам з боку асяродзьдзя.

Але раней, чым перайсці да лекаў на гэтыя хваробы, мы затрымамся крыйху над іх прычынамі. Мы ўсё ведаем, што іэрвовая хвароба пашыраецца асабліва ў часах вялікіх людзікіх катастрофаў ці ненармальных грамадзкіх судносінаў, як — вайна, дыктатура і да. г. п. Адным словам, калі чалавек перажывае ўсякага рода страхоўці і мучэнні. Ен тады траціць уладу над сваімі нэрвамі, становіцца іэрвозным. Паводле сваіх сілы волі ці духове вырабленасці чалавек або канчае поўным вар'яцтвам, або зьяўляецца расаданікам гэтас небяспечнае заразнае хваробы сярод свайго грамадзтва ѹ большай або меншай меры. Гэтыя расаднікі або буйна ўзрастаете ѹ пашыраюцца, або ізалиююцца, дзякуючы адпаведным мерапрыемствам з боку грамадзтва: поўным вар'ятаў яно пасылае ѹ адпаведныя дамы, частковых — у пыхіятычных бальніцы, а проста «іэрвовых» лечыцца адпаведнай апекай спэцыялістых.

Мы, беларусы, можам дзялівацца Богу, што гэтыя хваробы не асабліва пашыраныя сярод нас, бо наш народ складаецца пераважна з сялянства, якое сваім спосабам жыцця і працы сутыкаецца ѹ ѿцяжэннем. Ен тады траціць уладу над сваімі нэрвамі, становіцца іэрвозным. Паводле сваіх сілы волі ці духове вырабленасці чалавек або канчае поўным вар'яцтвам, або зьяўляецца расаданікам гэтас небяспечнае заразнае хваробы сярод свайго грамадзтва ѹ большай або меншай меры. Гэтыя расаднікі або буйна ўзрастаете ѹ пашыраюцца, або ізалиююцца, дзякуючы адпаведным мерапрыемствам з боку грамадзтва: поўным вар'ятаў яно пасылае ѹ адпаведныя дамы, частковых — у пыхіятычных бальніцы, а проста «іэрвовых» лечыцца адпаведнай апекай спэцыялістых.

Нажаль, іх атрутны зуб моцна закрануў душы ѹ наша сучаснае эміграцыі, нашых ДП. Дзівіцца, няма чаго. Нямала нашых суродзічаў перажыло пекла дыктатураў, мукі концлягераў і турмаў, а, бязумоўна, усе мы — апошнюю страшную вайну, страцілі сваю Бацькаўшчыну, родных і блізкіх, усю сваю маемасць. Мала таго, страшны 1945 г. зь ягонымі прызракамі эратычыці, самагубствамі, бяскоіцым «іграчнім» на іэрвах — скрынінгамі, недастатковым адхыліннем, лягераў-камаркамі жыццьцем і г. д. — усё гэта не магло не парушыць і зялезні ѹ нэрві.

Таму мы разумеем, чаму і сярод нас ія мала «ієрвовых». Гэта яшчэ яя было-б асаблівым няшчасціцем, калі-б колькасць гэных хворых памяшчалася, або прынамсі не павялічвалася. У запраўдніці мы назіраем адваротнае звязнічча, лік іх памалу ўзрастаете. Гэта ўжо горшы, тым балей, што нашае палажэнне ѹ дасоль са-мо па сабе няк ія спрыяе аздараўленню. Тому мы мусім падумаць і сур'ёзна подумаць аб спосабах аблічаньня гэтых хваробаў. Пры гэтым неабходна падчыркніць, што посыпех нашага лячэння загваранаваны толькі тады, калі за гэтым працу восьмуцца не адзінкі, а ўся наша грамада, або прынамсі наш сяўдомы актыў.

Пры гэтым трэба таксама ведаць, што іэрвовая хвароба паяўляюцца толькі пасыль доўгага перыяду «іграчнія» на іх. Калі гэты факт зьяўляецца дадатнім у сэнсе іх паўстання, дык, нажаль, вельмі ад'емным у сэнсе іх лячэння. Гэта значыць, хвароба запякніла, амаль хранічна, таму яе нельга вылечыць хутка, так сказаць — за пару дзён. Яна вымагае сціматычнага, даўгога лячэння. Аднак, сродкі лячэння знаходзяцца ѹ нашых руках, вярней у нашых сорцах. Гэта зьяўляецца зарукаі таго, што пры жаданні лячэнне мусіць скончыцца пасыпехам.

АНГЕЛЬШЧИНА ЎСІЦЯЖ ЗБРОІЩА

Брытанскі міністар абароны Лёрд Александар на падежданы парламенту заявіў, што Вялікая Брытанія на ўсякі магчымы выпадак павінна паспешна зброецца. З гэтаю мэтаю была перабудаваная мабілізацыйная систэма з тым, каб армія атрымала найболыш навучансую зброю. Таксама падвойная прадукцыя турбінных самалётаў, павялічаная і прысьпешаная прадукцыя іншых тыпу самалётаў, а таксама панцыраў і вясіных караблёў. У наступных месяцах сіла тэрытарыяльнай арміі будзе павялічаная на 100.000 мужчынаў і жанчынаў. Армія ўжо ў студзені наступнага году будзе налічваць звыш 825,000 чалавек. Таксама Вялікабрытанія мае намер павялічыць войска вясінага флоту з 31,000 да 125,000 чалавек.

Шэф генэральнага штаба Вялікабрытаніі фельдмаршал Монтгомеры з нагоды новага павялічэння рэкортаў да 100.000 чалавек заявіў: «Я не хачу асабліва падчыркіць небясьпекі новае вайны, але не хачу яе таксама памянічаць. Я хачу толькі сказаць: мы хочым ісці пэўнымі шляхам, ня гледзячи на тое, што станецца. Мы цяпер перажывам у целым съвесьце вельмі навыгодную форму міру і дзеля гэтага мілітарная бяспечнасць зьяўляеца неабходнай».

Аднай з прычынаў нервознасці пэўнае часткі людзей зьяўляеца іх зынявера ў перамогу нашага змагання, у ажыццяўленні нашых ідэалаў. Дзеля гэтага мы павінны выкараніць гэтас зынявера з душаў гэтых людзей, узмоцніць нашу працу ў кірунку папялярызованыя ідэі ранейшай ці пазынейшай адбудовы вольнай і незалежнай Беларусі. Гэтая вера паможа нам лягчэй пераносіць нашу цяжкую долю, узмоцніць нас духова. Вялікую ролю ў гэтым кірунку павінна адыграць царква і школа. Вера ў Бога-Хрыста, які аддаў сваё фізычнае жыццё ў страшных муках за ўсіх нас на крыжы, павінна прыпамінаць нам, што нашыя цяперашнія мучэнні не такія ўжо вялікія. Школа, рознага роду курсы ці навет рэфэраты павінны пашыраць ідэю працы і змагання для добра на толькі нас, але ўсяго нашага народу, які ў далей ў непараўнаныя горшых умовах, чым мы, і чакае дапамогі ад нас. Школа і рэфэраты павінны далей пашыраць ідэю салідарнасці і пацшаны сярод нас. Іх дэвізам павінна быць — кожны мае працаўца для добра другога, перадусім свайго суродзіча.

Далейшыя мерапрыемствы больш асабістага характару. Гэта ў першую чаргу — праца. Чалавек заняты хоць кірху нейкай карыснай працай пераводзіць свае думкі на самы працоўны працэс, забываеца аб дробянях, катоўся часта непрацоўчага выводзяць з раўнавагі, изрываючы. Такім чынам працоўчыя знаходзяць духовую раўнавагу, супакойасць свае нэрвы, якія сваей гармоніяй адудзячваюцца яму тым, што ён часамі сам, ня ведаючы чаму, адчувае пейкую нутраную радасць, хаяць-б фізычна ў быў стомлены. Вельмі карысна, асабліва духовыя працоўчыя, знайсці нейкую вольную гадзіну дзённа ѹ прайсціці на вольным паветры. Вольнае паветра, асабліва сярод прыроды, добра ўпльвае на нутраныя ворганы ў чоху, што ізноў-жа, як устанаўленае гармоніі арганізму, прайаўляеца радасным духовым пачуцьцём. Ідеальнымі ў гэтым сэнсе зьяўляюцца горы, лес ці хоць бы сенажаць. (Бязумоўна гэта значыць, што нехта бы ізноў цэлыя дні праходзіў пракседжваў над рэчкай ці ў лесе...). Усякага роду спорт, асабліва ў спартовых дружынах, скайтах і г. д., нязычайна ўзмацняе фізычна ў духова.

Магчыма нехта з вас, шаноўныя чытачы, скажа пры гэтым: «але, аб такім захаваныні лёгка пішацца, але папрабуйце самі гэта выкананць». Бязумоўна, гэта ня лёгкая рэч. Сам-бы я ня мог пахваліцца такім асягненнем. Аднак, такія людзі сярод нас ёсьць. Я наўдаўна прыпадковы выкру́т аздін із такіх нашых самародкаў падчас гутаркі зь ім. Паводле ягонага выступання сярод нас я ўяўляў сабе, што гэта мусіць быць пішасціліва асоба, не перажыўшая нікога асаблівых асабістых патрасеній, калі яна выступае за ёсць дзілай усъмешкай, за ёсць дзілай ветлівай, стрыманай, зразуваючай. Тымчасам, у гутарцы даведваюся... якую традэцию яна перажывае.

Такіх самародкаў, прыкладаў людзкай волі ў вялікай духовай культуре, бязумоўна, сярод нас ёсьць буйней. Такія асобы звычайна вельмі скромныя і наперад не высоўваюцца. Таму іх трэба вышукваць і — насыльдваць. Тады мы заашчадзім сабе ў другім шмат прыкрасыцца, непаразумення, «атруты» крыві і г. д. перажываючы часыцай пры гэтым радасныя хвіліны. Бо трэба ведаць, што нэрвовы ці злосны чалавек і фізычна яя можа быць здаровы. Хворыя нэрви, асабліва тыя, якія не знаходзяцца пад нашым пацвярдженнем, зьяўляюцца часта прычынай фізычнай хваробы. Напрыклад, сучасныя вучоныя цвердзяць, што ў выніку хваробы нэрваў траўленыя, мы можам захварэць на рак жывата, а ўжо даўно ведама, што ад хваробы зракавага нэрву людзі сълепнүць і г. д.

Дык увага, сябры! Будзем систэматычна ўзможніцца шанаванца нэрви сваіх блізкіх, каб яны шанавалі нашы. У гэтым сэнсе мы шануем лягерна-казармавае жыццё кіруеца законамі псыхалёгіі масаў. Гэта мае свае мінусы і плюсы. Мінусы тыя, што хвароба вельмі добра можа націрацца, але таксама ў наадварот: добрыя прыклады могуць лёгка насыльдвацца.

Дык няхай кожны з нас імкнецца быць гэтым добрым прыкладам! Няхай нашая мілай Маці-Беларусь спаткае нас у хуткім часе нашага павароту да Яе, як жыццярадасных, фізычна ў духова здаровых сваіх дзяцей. Гэта будзе найлепшым доказам таго, што мы Яе запраўды глыбака паважаем і горача любім.

Псыхалёг.

КАМУНІСТЫЯ АКТЫВІЗУЮЩА Й ПРАВАКУЮЦА**КАМУНІСТЫЧНАЯ РАБОТА У ПАУДЗЕННА-УСХОДНЯЙ АЗІІ**

Ужо месец, як у падзенна-усходнай Азіі адбываюцца камуністычныя рэвалюцыі і іншыя беспарадкі. Апошнім часам съцверджана, што гэтымі рэвалюцыямі кіруе камінформ. Гэтак, прыкладам съцверджана, што прэзыдэнт абвешчанай ім самым распублікі Яўсі Мусо перад шасці месяцамі прыбыў сюды тайна з Масквы. Мусо перад 23 гадамі быў выехаў у Савецкі Саюз, а сінія зьяўляеца найболыш гарачым прапагандыстым камунізму.

Гэтак сама на Малаях тайная паліція здабыла дады, што там знаходзіцца цяпер адна асока, якая нядайна брала ўдзел на канферэнцыі камінформу ў усходній Эўропе і адтуль прывезла адпаведныя інструкцыі. У Бурме цяпер злучыліся дзіве асобы камуністычныя партыі, што дагэтуль дзейлі асобна. Адна з іх называлася «партыя чырвонага сцяга», а другая — «партыя бастага сцяга».

Загроза камунізму на Далёкім Усходзе значна павялічыла сяца ўсіх з паважнымі індустріямі кітайскай нацыянальнай арміі ў змаганні супраць камуністых. Гэтак камуністычная армія, пасля здабыцца Тсінану, галоўнага гораду правінцыі Шантунг, робіць далейшыя поступы ў марши на жыццёвые важныя пункты Центральнай Манголіі і Манчжурыі. Паводле паведамленыя кітайскага нацыянальнага ўраду, камуністычныя прыгодаўлююць новую афэнзыву з мэтаю ізалаўца вайсковыя адзінкі Чан-Кай-Шэка ў паўночнай часцы Кітая.

КАМУНІСТЫЯ У ФРАНЦЫИ ГРОЗЯЦЬ ГЕНЭРАЛЬНЫМ ШТРАЙКАМ

Камуністычныя лідэры Францыі заклікалі французскіх работнікаў да завастрэння штрайку ў Францыі і да неамбеванання генэральнага штрайку гарнікоў, якія мае начацца 4 кастрычніка. Штрайк мае быцца працэстам супраць павялічэння цінаў на некаторыя працукты першас патрэбы, праведзенага нядайна прынятых фінансава-гаспадарскім плянам новага французскага ўраду.

У адказ на гэта французскі прэм'ер Кэй заклікаў цераз ради ў французскіх работнікаў устрымца ад штрайкаў, бо прынятых фінансавых ашчаднасці былі неабходнай канечнасцю.

КАЛГАСЫ ў ПОЛЬШЧЫ

Згодна з асьветчаннем цяперашняга генэральнага сакратара камуністычнай партыі Польшчы Б. Берута, калектывізацыя сельскага гаспадаркі ў Польшчы працівадзіцца цяпер у прысьпешаным разымеры. Варшаўскі камуністычны ўрад вызначыў на дзяланому новым калгасам 32 з палавіна мільёны доляраў. Польская палітычныя партыі, што знаходзяцца пад поўным камуністычным упрыгожваннем із «Страніцтвам Людовім» уключана, у васабных рэзалоціях пастанаўляюць падтрымліваць плян «сацыялізацыі сельскага гаспадаркі». Скамунізаваная прэса заклікае да ліквідацыі большых і сяродніх сялянскіх гаспадарак, сельскіх ікіх зьяўліўца «апора для рэакцыі».

Сяляне ў Польшчы масава прадаюць цяпер быдла, ураджай і што толькі дасца із сельскагаспадарскага інвэнтара, каб хоць выручаныя грошы ўратаваць а сацыялізацыі».

П. Вішнеўскі.

З ПАД ЗНАКУ ПАГОНІ

З БЕЛАРУСКАЕ ІДЭЁВА-ПАЛІТЫЧНАЕ ПРАБЛЕМАТИКІ

(Працяг)

АКЦЫЯ

1. Правесыці хаяць-б прыблізную аналізу нашас грамадзкае думкі ў аспекте палітычным — справа сінія простирае. З увагі на гэта, аўтар гэтых радкоў уважае за неабходнас падкрэсліць, што пададзеным ім сфермулаўаны і характэрystыкі ніяк не прэтэндуюць на адэкватнасць.

Які-ж узяць пункт выхаду дзеля праудзівага, па магчымасці, разгляду нашас палітычныя рэалынасці? Вось-же гэта самая рэалынасці і дае такі пункт, вакол якога групуюцца і на які арлыентуюцца ўсе кірункі і адценіні нашас палітычныя думкі — гэтым цэнтральным пунктам ёсьць нашас свободы, інакш кажуць, ідэя незалежнага ці самастойнага беларускага гаспадарства. Змаганье за рэалізацыю гэтае вялікае ідэі, якая становіцца аб нашым далейшым існаваньні і вызначае сабою ўсю палітычную актыўнасць нашас грамадзкае думкі. На фоне гэтае вялікага лятуценія многіх сініяў беларускія зямлі ахвяраваўшыя им сваё шчасльце і жыццё, адбываеца і сінія ажыўленая палітычная контравэрзія. І цікава прасачыць, як зь першых зрухаў вызвольнага нашага змаганьня цераз дзесяткі год яго бязупыннага квалітатыўнага і квантитатыўнага росту аж да нашых дзён, калі на толькі для нас а ў для усяго, здаецца, чалавечства пытаньне стаіць адно: быць ці ня быць, жыццё і славода ці пінгвіні і сімірдзіць.

Які-ж узяць пункт выхаду дзеля праудзівага, па магчымасці, разгляду нашас палітычныя рэалынасці? Вось-же гэта самая рэалынасці і дае такі пункт, вакол якога групуюцца і на які арлыентуюцца ўсе кірункі і адценіні нашас палітычныя думкі — гэтым цэнтральным пунктам ёсьць нашас свободы, інакш кажуць, ідэя незалежнага ці самастойнага беларускага гаспадарства. Змаганье за рэалізацыю гэтае вялікае ідэі, якая становіцца аб нашым далейшым існаваньні і вызначае сабою ўсю палітычную актыўнасць нашас грамадзкае думкі. На фоне гэтае вялікага лятуценія многіх сініяў беларускія зямлі ахвяраваўшыя им сваё шчасльце і жыццё, адбываеца і сінія ажыўленая палітычная контравэрзія. І цікава прасочыць, як зь першых зрухаў вызвольнага нашага змаганьня цераз дзесяткі год яго бязупыннага квалітатыўнага і квантитатыўнага росту аж да нашых дзён, калі на толькі для нас а ў для усяго, здаецца, чалавечства пытаньне стаіць адно: быць ці ня быць, жыццё і славода ці пінгвіні і сімірдзіць.

Азічыўшы так у прыблізнасці выхадныя пазыцыі мы маючы на ўвазе вымаганьні і заданьні нашас нутраное палітыкі, спробуем даць свайго рода аналізу палітычнае дыфэрэнцыяцыі нашага грамадзтва, г. зн. спробу агульнае, амбінаючы вузкі палітычны падзел, характэрystыкі людзіх груп на супольных ім поглядах і свомасцях.

І так, на сінія знойдзем сярод сябе рэпрэзэнтантаву наступных катэгорый палітычнае арьянтацыі:

1. **Незалежнікі.** Гэта вядучая група ў нашым адраджэнні. Складалася яна спачатку выключна з інтэлігенцыі, але ўжо перад 1-й сусветнай вайною ўважаючы на сініяўкам дзізнаным з 2-х войнаў і агульнай палітычнай эвалюцыі. Эўропы лік незалежнікі расце з кожным днём, хоць, трэба сказаць, нашая пропаганда ідэі свабоды і незалежнасці ёсьць больш чым недастатковай. Павялічыць гэту групу — баявое заданьне нашас палітыкі.

2. **Нейтралісты.** — група найбольшай лікам. Мае тэнденцыю змяніцца на карысць групы незалежнікі і далейшых. Належаць да яе у першую чаргу г. зн. людзі простыя, сярод якіх пераважаюць нацыянальна маласьвядомыя і неадукаваныя, нічым не зацікаўле-

КАРОТКІЯ ВЕСТКІ

— Як паведамляе швэдзкая прэса, Севецкі Саюз збушаваў абаронную лінію між балтыйскімі краінамі й падднём Савецкага Саюзу, якая мае затрымка «напад з заходу». Гэта абаронная лінія складаецца з абаронных пунктаў, пабудаваных паводле найавейшай вайсковай тэхнікі.

— Як паведамляе ангельская прэса, у Румыніі пачынаецца калектывізацыя сельскага гаспадаркі.

— У Берліне заваліўся будынак аднаго кінетэтру, калі ў ім адбывалася высьвяленыне фільму. Падчас катастрофы 14 асоб было забіта на съмерць, а 18 паранена.

— Из справаўдачы амэрыканскіх лётніцкіх сілаў дадвешаемся, што ЗША на 1 ліпеня мелі ў службе 5.000 самалётаў першыя клясы супраць 4.000 на 1 студзеня сёлета. Апрача гэтага маюць ЗША цяпер каля 8.000 самалётаў другой клясы супраць 7.500 на пачатку гэтага году.

— Амэрыканскія лётніцкія сілы падалі да ведама, што адзін ракетны самалёт падчас пробнага лёту давігнуў шыбкасць на цэлую сотні кіламетраў большую за шыбкасць голасу.

— Брытанскія ваяны флёт, што знаходзіўся ў ангельскіх партах, выплыў цяпер у падарожжа ў заходняй-індыйскія воды, дзе адбывацца найважлікшыя й найважнейшыя ад заканчэння вайны манэўры.

— У ЗША вярнулася лётніцкая экспедыцыя ў ваколіцы паўночнага полюса. Яна знаходзілася на 1.000 кіл. ад полюса. На Грэнландыі былі зробленыя абаронныя прыгатаваныя на выпадак нападу.

— Як паведамлена, у амэрыканскую зону Нямеччыны пасля съмерці презыдэнта Бензіша штодзень прыбывае каля 700 чэхаславацкіх палітычных уцекачоў.

— Эспубліканскі пасол Джэзвітэ заявіў, што ЗША будуть падтрымліваць праўлазыцьцю прынцып Ізраэль у лік сяброў ЗН.

— Паводле паведамленьняў з Атэнай, правадыр грэцкіх падстанцаў «генэрал» Маркос пакінуў тэрыторыю ваяенных дзеянняў і выехаў у Москву на загад камінформу. Уважаюць, што Маркос будзе зылікідаваны.

— Паводля ацэны маемасціў былых нацыстых, заступнік Гітлера Борман быў найбагатшым нацыстом. Яго маемасць складалася роўна із 120 розных дамоў вартасці 7 мільёнаў марак.

— Амэрыканскі пасол у Саветах выехаў 24 верасьня ў Вашынгтон. Гэта падарожжа было аднак прадбачана яшчэ раней.

— Богуш Бензіш — пляменінк белага презыдэнта Чэхаславаччыны, заявіў у Сан-Францыску, што др. Бензіш быў замардаваны камуністычнымі агентамі.

— Генерал I. Мадэльскі — польскі вайсковы аташэ ^{у Вашынгтоне}, заявіў, што ён адмовіўся выканаць задац Варшаўскага ўраду вярнуцца назад у Польшу. Ен дадаў, што польская армія знаходзіцца ў руках савецкіх афіцэраў і ўся Польша зьяўляецца інструментам савецкага мілітарызму і импрыялізму.

— У пачатковых і сярэдніх школах савецкага зоны Нямеччыны будзе выкладацца расейская мова, як адзінай замежнай мовы.

— У Франкфурт прыбылі два амэрыканскія сэнаторы, якія спэцыяльна будуть цікавіцца праблемаю ДР.

ныя і бязылікія, але чэсныя і добрыя па сваёй беларускай натуры. Каб здабыць іх для агульнае справы, патрэбна шырокая развязынальная праца і лёгкая але карысная літаратура, інакш яны падпадаюць пад чужыя ўплыў. Але сустракаюцца ў гэтай групе часам і людзі з сяродняй, ато і з вышэйшай асветай, якія ўважаюць сябе навет за съведамых беларусаў, але з тых ці іншых прычынаў тримаюць слаба далёка ад усякай работы на карысць народу. На шчасьце, дужа жалець іх на прыходзіцца, бо ўжо самыя паводзіны і дастаткова съвестцаў абаційнай і грамадзкай вартасці гэтых эзгістых і матарыялістых.

3. **Зблудзіўшыя** — рэпрэзэнтуюцца тымі беларусамі, што на дарозе пераважна рэлігійнай папалі ў духовую няволю Масквы ці Варшавы. Этнічна гэта чыстыя беларусы, якія пераважна наўзначаюць іншыя мовы, апрача свае, а «польскі» ці «рускі» культ іхні ёсьць вынікам тае неэтычнае і падступнае палітычнае работы, што вялася ў нас «добраўмі» суседзямі праз касці і царкву. У выніку гэтага нізкае работы і наступіла ў нас вядомае перамашанье рэлігіі з палітыкай. Група гэтага не малая лік і патрабуе асаблівага падыходу шляхам нацыянальна-рэлігійнага асьведамленьня, якое можа даць толькі нашае моцнае нацыянальнае і высока этычнае беларускае духавенства. У гэтую групу прыйдзецца аднесці і ахвяры бальшавіцка-маскоўскае палітыкі на ўсходніх нашых землях, якія захавалі вонкавы этычна-беларускі твар, але патрабавацца будуть маральнае і нацыянальнае рээтытуцыі. Агульна кажучы праблема рээтытуцыі будзе аднай з найпажнейшых і найцяжэйшых з усіх, якія стануть град намі у будучай вольнай Беларусі.

4. **Асыміляваныя** г. зн. зрушыфіканыя і спалянічаныя беларусы. Лік іх часта беспадстаўна перавялічваецца і надаецца яму значэнныя катастрофы. Што ў запраўднасці ёсьць далёка на так, пераканаліся мы дастаткова з часоў нямечкае акупацыі нашых земляў, калі паважкны практэнт асыміляваных аказаўся толькі па большых гарадох. На заходзе аказалася перавага элемэнту «зблудзіўшых» па лініі «польскага» разлігі і нейтральных, затое становішча на ўсходніх рубяжох Беларусі цяжка азначыць навет прыблізна. У вадных мы цвёрда ўпэўнены: дзе беларус астаўся практаваць на зямлі сваіх дзядоў, ці ў прыватнай ці ў нацыяналі-

З КІМ МЫ САЛДАРЫЗУЕМСЯ

Кажны сумліны беларус на эміграцыі бачыць сяньня ўжо зусім ясна, што ў нашым грамадzkім жыцці дзеесца нешта нядобрае, нешта такое, што меціць у сямае сэрца беларускае адражэнскае ідэі. Нядобрае гэтае вісіць над нашымі галавамі, як той каршун, каб у злуу часіну кінуцца на сваю ахвяру і прыкончыць яе... Яно страхам праймае палахлівия сэрцы і, як злая зъмяя зрады, залазіць у лёгкаверніяй і лёгкадумныя хісткі душы, прыступам адурманявае і бярэ іх у палон. А яны, як ачмуцеляя ці ад розуму адыйшоўшыя, уласнаручна разваливаюць тое скромнае нацыянальнае нашае прыпынішча, што ўдалося нам хоць з горам тут пабудаваць, а ўтрымаць якое ёсьць абавязкам сумлення кожнага, хто ўважае сябе за сына зямлі беларускае, а сэрцам утрымаў сувязі з пакутуючым народам нашым ды съведамі поўнае залежнасці свайго сбокага лёсу і шчасьця ад лёсу і інтарэсаў свайго роднага краю. Затым, калі хто на робіць анічога для агульной справы, або, як дай Божа, робіць ёй на зло і шкоду — той зраджае на толькі свой народ і родную

землю, але і сябе самога. Во перад кожным з нас адно дзіве дарогі: або будзем вольнымі на вольнай сваёй зямлі і зажывем палюдзку, як жывуць іншыя ўжо здаўна, або будзем інчымі рабамі, здолбымі толькі йсьці ў чужым ярме. Ни думаю, каб сирод нас знайшлюся шмат ахвотнікаў на тое старое ярмо... Тым большае тады бярэ дзіва, калі бачым, што некаторыя з нас самі ў гэтае ярмо пруцца.

Што-ж тут за фокус тады? А вось уся штука у тым, што ярмо часова прыхаванае і шмат хто яго ня можабачыць, хоць вораг нас бязупынна ў яго заманьвае: ён яго памастацку прыаздобіў і запраўды ўмелы замаскаў пад усякім «общеславянскім», «праваславнымі», ці іншымі «салідарызмамі» народу. Усё гэта гучныя слоўцы, што так і кадзіць туманам у очы. Каму гэтыя «салідарызмы» на зусім яшчэ ясныя, адсылаем па інфармацію на ўсход Эўропы, хоць-бы і на нашу беларускую зямлю, дзе на практыцы правяраеца іхня запраўдная вартасць.

Мы беларусы не павінны забывацца, што прайдзіва салідарызавацца можа толькі вольны з вольным. Калі з аднаго боку выступае вольны, а з другога нявольнік

— ніякае салідарнасці між імі быць ня можа, так, як ня можа быць згоды ані шырае прыязні між панам і рабом. Таму, калі мы згодны ісці ўзмагацца супольна з іншымі нацыямі супраць супольнага ворага, дык рабіць гэта хочам і будзем не дзеля сумлінага салідарызму», што хоча хітра перагнаць нас з аднае няволі ў другую, а толькі дзеля здабыць поўнае свабоды і незалежнасці ад усякіх «апікунуў». Но ці ня воля будзе чырвонай, ці белай, яна ўсёроўна астанеца няволі. Эта каму-каму, а беларусам, здаецца, талкаваць ня трэба. Пры усім іншым народам і нашым суседзям такай-жай поўнай свабоды і ў гэтым сэнсе мы абсалютна будзем салідарныя з усімі тымі, хто, не хаваючы злых думак, пакажа не на словах, а на справе, што ён такі-ж наш прыяцель, як і мы яму.

Затым, першым і найважнейшым заданнем нашым ёсьць здабыць сабе тое, чым даражыць, ўсё чалавецтва, за што змагаюцца ўсе бяз выключэння народы на зямлі — заваяваць сабе свабоду і незалежнасць, бо толькі з вольнымі беларусамі будзе ўсякі лічыцца. Хто згодзен з вялікай нашай мэтай і хоца нам шырае дапамагчы — з тым і мы, для таго і ў нас хопіць беларускае сардечнасці і спагады, з тым і мы будзем бязумоўна салідарызавацца і яму, чым зможам, дапаможам.

І так трэба зорка сачыць, ці «салідарнасць», якую да нас набіваюцца сяньня, на мае часам чагося падобнага да салідарнасці між катом і мышою...

Клім

ЗЛАГОДЖАНЫЕ ПРЫСУДУ НАД БЭРЛІНСКІМ ДЭМАНСТРАНТАМІ

Асуджаных савецкім вайсковым судом пяцёх супрацьсавецкіх дэмантрантаў на 25 год прымусовых работай кожнага была націна падагледжана спраўа ў Галоўным Вайсковым Трыбунале ў Берліне. Усім асуджаным суд кару злагодзіў, зыніжаючы яе да восьмі год для двух асуджаных, да чатырох — для аднаго, да трох для аднаго і да аднаго году для аднаго засуджанага.

незалежніцкага руху перайшлі ад плятанічнага пакланення «рускім» ці «польскім» бажышчам да скрытае спачатку, а пасля і яўнае правакацыі і сабатажу беларускага адражэння. Злучыць іх трэба у ваднай группе, бо адна ў іх нязвысіць да беларушчыны, а захаплены чужым такое «глыбокое», што, залежна ад матарыяльных афэртаў і палітычнага ветрыку, яны здольны ў працягу аднаго дня зъмяніць курс на 180° і быць проста на заказ руса — або палёнфіламі, а ўжо калі палітычна сильнага запраўды прыліўне іх да муру, сыграюць вам навет і «незалежнікай»... Адсюль відаць, што гэта людзі затраціўшы ўсе высокія духоўныя беларускія якасці, нізка пайшыя этычна і моральна, чуткія адно на матарыяльную нажыву і вонкаўы блеск. Паходзіць яны пераважна з тых інтэлігэнцікіх сем'яў, што асыміляваліся колькі пакаленіння тыму назад і, як такія, былі фаварызаваны ўладаю і жылі на ўпрыгожаным становішчы сярод «проста-народзія», якое на іх працавала. Гэта дастатковая выяўленне іхніх ідэйных роўніцу. Спадзяўлівіцца нам з іх няма чаго, а трэба змаблізваваць усе сілы і сродкі для процідзеяньня іх падступнай акцыі, якая фінансава і маральна падтрымовае нашымі адвесці і ўсіх тых, хто съведамі ідзе рука ў руку з рэнгацамі і памагае іхнім дэструктыўным акцыям.

У зусім асобну групу траба было-б адвесці ту ю частку нашае старое заакінскае эміграцыі, якая, загубіўшы, праўда, сваё чиста нацыянальнае ablіčча, ўсё-ж захавала вялікі сэнтымент да краю і сваесаблівіх «краёў» патрыятызму, які ўжо, здаецца, бальшавікі стараюцца выкарыстаць на свой способ. Як-бы цяжкай наяла гэта справа, мы пя можам, па шмат прычынах, махнучы на гэтых людзей рукою. Зацікаўці і прыцягнуць гэтых, шчырых пераважна, людзей да нашае нацыянальнае ідзі і да праць на агульнае грамадскую карысць — прыгожае і вялікае заданне для нашае новае ідэйнае заакінскае эміграцыі.

Праведзены так агульна падзел на арыентацыйныя групы бязумоўна ная ёсьць дасканалы ано поўны — у кожнай групе, асабліва ў 1-й дасца установіць шмат падгруп, але наагул ён дае ўжо магчымасць парабіць неабходныя для нашае працы выснавы.

(Працяг будзе).

ПАТРЭБА ДАКУМЭНТАЦІІ

У выніку вілікай другої сусветной вайны паза межамі сваій бацькаўшчыны апінуліся шматлікія масы нашага народу. Упрышыло ў гісторыі мы зьяўляемся съветкамі падобнай масавасці сміграцыі, якая ўважае сябе за эміграцыю палітычную. Чаму гэта так, — даводзіць ня траба, бо гэта ў ваднолькавай меры зразумела як нам — беларусам, гэта і ўсім тым народам з падзяленіем заслоны, якія знаходзіліся ў падобнай ситуацыі, а ўрэшце становіща зразумелым і заходняму съвету.

Дзякуючы гэтаму зразуменію, мы, тут на эміграцыі, маем магчымасць арганізація зусім свободна сваё нацыянальнае жыццё: дапамаговыя камітэты, школьніцтва, прафэсійныя й навуковыя арганізацыі, прэс, выдавецтвы й да г. п.

На працягу трохгадовага нашага эмігранцкага жыцця шмат чаго карыснага ўжо зроблена й ня толькі ў Нямеччыне, але і ўсіды, дзе лёс закінуў беларусаў. Аднак вілікім мінусам у нашай дасюлешній працы зьяўляецца, на мой пагляд, адсутнасць **дакладнай дакументацыі зробленага**.

Ужо цяпер мы не заўсёды патрапім дакладна скажаць, дзе, калі й пры якіх акалічнасцях паўсталі тачкі, ці іншая арганізацыя, установа, што і як яна зрабіла, хто быў ініцыятарам, хто дапамагаў, а мо і перашкаджай. А што-ж будзе пасля таго, як пройдзе яшчэ колькі гадоў?

Мне здаецца, што запраектаваны з ініцыятывы беларускіх нацыянальных арганізацыяў у Францыі Зезед Прадстаўнікоў Беларускай Эміграцыі, побач з пытаннем утварэння аздзінай агульнай беларускай эміграцыйнай рэпрэзэнтацыі, павінен будзе заніцца ў гэтай вельмі важнай справай.

Перш за ўсё патребна ўтварэнне ў якімсь пэўным

месцы беларускага нацыянальнага сміграцыйнага архіву, дзе маглі-б зборацца і пераходацца ўсіякія дакументы, як: выданыні, акты розных установаў і арганізацыяў, кароткія гісторыі гэтых установаў, лягераў ДП і нацыянальных беларускіх груп.

Пакуль аднак гэта будзе створана, ужо цяпер можна патребна іраабіць адпаведную прыгатаваўчую працу.

Культурныя працаўнікі, як настаўнікі, навукоўцы, пісьменнікі і іншыя ўжо цяпер павінны былі-б прыступіць да зборання ѹпрацоўвання матэрыялаў да гісторыі розных нацыянальных установаў і арганізацыяў, як: школаў, нацыянальных камітэтў, выдавецтваў, беларускіх лягераў ДП і нацыянальных груп, тэатраў, згуртуванняў.

Аслабіва пільным заданнем зьяўляецца гэта праца ў Заходніх Зонах Нямеччыны, дзе нашая эміграцыя знаходзіцца напярэдадні масавага выезду ў іншыя краіны.

Каб гэта праца ня мела ніякага хаатычнага характару, неабходна пэўная каардынацыя й плянаванісць. Тут якраз шырокое поле дзеянасці Культурным Рэферэнтам Цэнтральянта і Зонных Нацыянальных Ка-мітэтў.

Але ніякія ні рэфэрэнты, ні камітэты нічога ня зробіць, калі нашыя культурныя працаўнікі ня выявіць сваіго зантарасавання ѹніцыяльны. Куды лепш і карысніней будзе, калі некаторыя зь іх плюнуць на ўсе нацківі і пацквілітаў, перастануць траціць час на адказаванье ім, ды восьмушца за гэтую працу, пакуль яны ня позна, пакуль большасць з нас яшчэ на месцы і здзеля гэтага лягчай сабраць патребныя матар'ялы.

Г. П.

ЗАРУБЕЖНІЦТВА Ў СВЯТЛЕ БЕЛАРУСКАЙ ЗАМЕЖНАЙ ПРЭСЫ

Дывэрсыйнае ў шкоднае зьяўлічча сярод беларускіх эміграцыі, якім зьяўлічца зарубежніцкая акцыя, было апошнім часам шырака разгледжанае на балонах беларускіх часопісаў, што выходитця ў Канадзе й Ангельшчыне. Грунтоўная аналіза зарубежніцкай акцыі, глыбокое насытленне прычына, што яе выклікалі, а таксама агульная карактарыстыка ў асноўнай зарубежніцтва з гледзішча ягонае шкоднасці для беларускіх нацыянальных інтарэсаў съветчак, што нашыя суродзічы ў іншых краёх добра арыентуюцца ў гэтым пытанні. Дзеля таго, што абуды часапісы закранаць цэлы рад важных і актуальных проблемаў для сучаснага працэсу беларускага вызвольнага руху, хачу тут падаць найбольш цікавыя месцы з гэтых часопісаў, якія, як ведама, мала пашыраюцца ў Нямеччыне.

Гэтак орган беларускіх эміграцыі ў Канадзе «Беларускі Эмігрант» (№ 7 з жнівія 1948 г.) зьяўляецца артыкулем М. Козыра «Астроўшчына», у якім аўтар съвестрвяджае, што зарубежніцтва, узначаленое апошнім членам Астроўскім, ёсьць не нутраным беларускім, але фонкам і дывэрсыйным зьяўлічкам. Ён піша: «Беларуская палітычная эміграцыя знаходзіцца сяньня пад найцяжкайшымі ўдарамі з боку нашых ворагаў. Небяспека тым большая, бо гэтым разам вораг стараеца разьбіць нас знутра, ад асноваў палітычнай-грамадзкага жыцця. Сутнасць дзеянасці людзей, узначаленых Астроўскім, канчальна расчыфраваная ў разгаданай ўвідзе ўсіх яе дэталях. Зьяўлічца яна простай дывэрсыйнай акцыяй на карысць рэссійскіх белых і чырвоных імпіріялістых».

У далейшым аўтар моцнымі аргументамі зьбівае фальшывы нагляд аб тым, што бывшым зарубежніцтва зьяўлічца звычайнай апазыцыі ў пяты беларускага грамадзянства на эміграцыі, пагляд, які стараеца пацышыць спрэчкі з грамадзянствам мешч съведамыя людзі або й тыя, якім залежыць на замаскаваны запраўдніца характеристу зарубежніцтва. На гэтую тэму чытаем:

«Апазыцыя змагаеца за ўладу з пануючай партыяй і групай партыяў. Яна крытыкуе іх палітыку і наагулу ўсю дзеянасць, але ці піць і прызнае ды аправу карысныя й пазытыўныя для народу мамэнты з гэтася дзеянасцю.

Дывэрсыйнае імкненца да разбурэння ўсяго, што стаіць на перашкодзе да падпарадкавання сабе людзей і народу, супраць якога яна скіравана. Дывэрсыя пія прызнае пазытыўныя мамінты дзеянасці ў сваім праціўніку, праціўніку. Яе мэта — разбурэнне гэтага праціўніка, абязбронне духоха, адабранне иму здольнасці да абароны штыхам раскладу й раздроблення ды, наканеч, падпарадкаванне яго сабе.

Дзеянасць астроўшчыны выявілася толькі ў працы дэструктыўнай. Галоўныя атакі Астроўскі скіраваў супраць адзінапраўных рэпрэзэнтантатаў беларускага народа — Рады і Ураду БНР ды нашых нацыянальных арганізацыяў. Рада і Урад БНР на чале не зрабіла нічога для развязання беларускага жыцця на эміграцыі і цяпер яны зусім не дбаюць пра аснаўныя галіны гэтага жыцця, як школы, культурна-асветная праца, выдавецтваў, гаспадарчыя й прафэсійныя арганізацыі, нацыянальнае ўсіведамленне масы і выдзяленьне яе з чужых лягераў у свае нацыянальныя групы. 3. Яны згары аднесціся іншатына да ўсей прарабленай да гэтага часу беларускім грамадзянствам працы на ўспомненых вышэй галінах, як і да існучных ужо беларускіх школаў, установаў, арганізацыяў і робяць ўсё магчымае, каб увесы гэтыя наші нацыянальны здабытак захапіць у свае рукі або зусім разьбіць і зруйнаваць.

Астроўскі ведаў, дзе цэнтр сілы беларусаў. Супраць яго ён і скіраваў галоўныя ўдары. Паўстае пытанне — што было-б, калі-б астроўшчына ў нас перамагла? Ка-ротка кажучы, гэта было-б «адсадзі назад» у палітыч-

ых дасынчаніях беларускага народа найменш на 40 гадоў. Гэта засціца ў высунуць на чалавеса месца нашага дамарослага «фюрэра», азначала-б для нас пагадзіцца з усімі акупациямі Беларусі. Гэта азначала-б, што мы ня вартая называцца народам. З намі ніхто ня лічыўся-б і съвет аб нас хутка забыўся-б».

У органе беларускай эміграцыі ў Ангельшчыне «Беларус на Чужынне» (№ 13 з 6 верасня 1948 г.) на гэтую самую тэму зьяўсці ашырыны артыкул Я. Васілевіч над загалоўкам «Треба пастаўіць кропку над «і». Аўтар правильна бачыць прычыны, чаму дзеянасць зарубежніцтва асцубіва ўмоцнілася пасля двух год ад занячэння вайны, а раней яна не прайдзялася. Ён сцільвярджае:

«У першых двух гадох пасля занячэння вайны характеристычны рысай беларускага жыцця была поўна еднасць і згода ўсіх дзеяниях. І нічога дзіўнага. Тады ішчэ мелі вялікую сілу афіцыйнай са-вешкі дзеяния, якія із скуры лезьлі, каб як найболын нашых людзей загнаць «на родину» і «заапікавацца» тымі, што прайдзялі актыўнасць у беларускім жыцці ў часе вайны. Маём перадусім на думцы беларускую эміграцию ў Нямеччыне, дзе савецкія рэпатрыяцыйныя місіі мелі якраз найбольшую свободу дзеяния. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграцыі сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады пікто з тых, што сяньня найболын краініца. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той час пачалі арганізацію беларускага жыцця, было быць адважнымі й запраўдными адданымі беларускімі прафэсійныя арганізацыі, пачалі выдаць беларускія часопісы й кніжкі. Дзякуючы ім беларускай эміграции сталася паважным дзеяникам і зь ёй пачалі кахаць ашырыні. Тады кожная беларуская дзеянасць і выступленне несці з сабой небяспеку. Тому тыя людзі, якія ў той